

תוכן עניינים

3.....	מבוא:	1.
5.....	סקירת ספרות	2.
5.....	מהי הגירה	2.1
5.....	הגדרה מילונית	2.1.1
5.....	סוגי הגירה	2.1.2
5.....	סיבות להגירה	2.1.3
6.....	תופעת ההגירה	2.1.4
6.....	ההגירה מברית המועצות לשעבר	2.2
7.....	מאפיינייה הייחודיים של גלי העלייה מבר"מ לשעבר	2.2.1
7.....	קליטת עלייה	2.2.2
8.....	עמדת החברה הישראלית כלפי העולים:	2.2.3
9.....	תיאוריות המסבירות עבריינות	2.3
12.....	פשיעה בקרב מהגרים	2.4
12.....	פשיעה בקרב נוער עולה מברית המועצות	2.5
14.....	דיון ומסקנות	3.
16.....	ביבליוגרפיה	4.

1. מבוא:

מטרת עבודה זו היא לבחון באופן עיוני את הקשר בין הגירה לפשיעה. זאת, תוך התמקדות בעלייה הגדולה מברית המועצות לישראל בשנות התשעים. בחינת הקשר בין הגירה לפשיעה תיעשה באמצעות בחינת מחקרים ונתונים רשמיים המציגים את שיעור ודפוס העבריינות בקרב העולים מברית המועצות, ואת המניעים החברתיים – תרבותיים שהובילו אותם לכך.

עליית יהודי ברית המועצות לישראל בשנות התשעים ("העליה הגדולה") היתה העלייה הגדולה ביותר שחוותה המדינה. נכון לשנת 2009, היוו העולים כ-12% מאוכלוסיית ישראל, וביחד עם עולי שנות ה-70 מברית המועצות, הם מהווים כחמישית מאוכלוסיית ישראל (לשם, וליסק, 2009). לצד תרומתה הכלכלית והתרבותית של העלייה מברית המועצות לכלכלה והתרבות הישראלית, הביאה איתה העלייה גם תופעות שליליות מהן לא ניתן להתעלם: עבריינות, סמים, אלימות, זנות וכדומה.

למרות שהזנות, עבריינות והאלימות היו קיימים כבר בחברה הישראלית, יש הרואים עלייה מסוימת בתופעות אלו בעקבות העלייה מברית המועצות.

מחקר אודות הקשר בין עבריינות והגירה, מחייב אפוא להביא בחשבון גם את המניעים להתנהגות זו, וגם את הלכי הרוח בחברה הסובבת את העולים. לשם כך, העבודה פותחת ברקע ספרותי שמאפיין את תופעת ההגירה ואת תהליך וקשיי הקליטה בחברה הישראלית. בנוסף, עוסק הרקע הספרותי באופן בו גלי העלייה התקבלו על ידי החברה הישראלית, כחברה קולטת, וכיצד זה השפיעה על תהליך ההטמעה והשילוב בחברה הישראלית. לבסוף, נעמוד על הקשר התיאורטי בין הגירה לפשיעה, בכדי להבין את התפתחות תת התרבות העבריינית בקרב עולים ומהגרים בחברה הקולטת.

במהלך העבודה אציג נתונים שאספתי ממחלקת המחקר של משטרת ישראל, נתוני השב"ס, הכנסת, סקירת עיתונות וגורמים נוספים, האוספים נתונים אודות הפשיעה. יחד עם זאת, המידע הסטטיסטי הקיים היום עדיין מוגבל. במקרים רבים, אין הבחנה בין עולים מארצות מוצא שונות בנוסף, ישנם גורמים ציבוריים התורמים לניפוח מימדי הפשיעה בקרב העולים, כך שבפועל קיים קושי לחשב את שיעור הפשיעה האמיתי.

שאלת המחקר בעבודה הינה **כיצד משפיעים קשיי ההגירה והקליטה בישראל על התנהגות עבריינית בקרב מהגרים מתבגרים עולי ברה"מ לשעבר?** ניתן להניח כי הסיטואציה המורכבת איתה נאלצו להתמודד העולים, שנקרעו הצורך והרצון לשמור על תרבות, זהות ומקורות ארץ מוצאם לבין הרצון העז להשתלב ולהשתייך בחברה הישראלית הוביל לקונפליקט גדול אשר לבסוף עשוי לפעול כזרז להתנהגות עבריינית ולסטייה חברתית.

עבודה זו תנתח תוכן המתבסס על הפרדיגמה של מחקר **עיוני** ותיעזר גם במחקרים, נתונים סטטיסטיים, עיבוד נתונים פשיעה של משטרת ישראל ודיוני ועדות הכנסת.

שאלת המחקר: **כיצד משפיעים קשיי ההגירה והקליטה בישראל על התנהגות עבריינית בקרב מהגרים מתבגרים עולי ברה"מ לשעבר?**

2. סקירת ספרות

2.1 מהי הגירה

הגדרה מילונית

על פי מילון אבן שושן, מוגדר המושג הגירה כ"עזיבת ארץ המולדת ומעבר לארץ אחרת לשם השתקעות בה" (מילון אבן שושן).

הגדרה נוספת למושג "הגירה" היא הגדרתם של דרזנין ושפרינגמן (1999). על פי הגדרתם, הגירה מוגדרת כמעבר פיסי של פרט או של קבוצה מארץ וממערך חברתי אחד למשנהו.

סוגי הגירה

דרזנין ושפרינגמן (1999) מבדילים בין שני סוגי הגירה עיקריים:

1. הגירה פנימית - בהגירה זו אנשים עוברים ממקום למקום בתוך תחומה של מדינה מסוימת.
2. הגירה חיצונית - בהגירה זו, אנשים חוצים גבולות מדיניים ועוברים ממדינה אחת, שהיא מדינת המוצא, למדינה אחרת שהיא מדינת היעד.

בנוסף, נהוג להבדיל בין סוגי ההגירה השונים בהתאם להיותה של ההגירה זמנית (למשל: רילוקיישן) או קבועה. לא תמיד ניתן לדעת מראש האם ההגירה תהיה זמנית או קבועה. במקרים מסויימים, הגירה זמנית למדינה אחרת, יכולה להפוך לקבועה, בעוד הגירה שתוכננה להיות קבועה יכולה להפוך להגירה זמנית. כך, למשל, עולה חדש שעלה ארצה, ולאחר מספר שנים החליט לחזור לארץ המוצא שלו, בשל קשיי הסתגלות (דרזנין ושפרינגמן, 1999).

אוכלוסיית המהגרים בעולם היא גדולה ומגוונת. בכל זאת ניתן למנות מספר מאפיינים משותפים למהגרים רבים, ההופכים אותם לקבוצה "מגובשת" יחסית (דרזנין ושפרינגמן, 1999):

- א. מרבית המהגרים הם צעירים.
- ב. מרבית המהגרים הינם בעלי נכונות רבה להסתגל לשינויים.
- ג. מרבית המהגרים הינם בעלי השכלה גבוה.

להגירה תוצאות רבות כגון: השפעה על פריסת האוכלוסייה ועל צפיפותה; השפעה על גודלה של האוכלוסייה, השפעה על הכלכלה; הן במקומות המוצא והן במקומות היעד (למשל: שינוי בגודל כוח העבודה, השפעה אפשרית על שיעור האבטלה, שינוי בביקוש לדירות); השפעה על תרבות ואורח חיים של העולים ושל המדינה הקולטת את ההגירה (דרזנין ושפרינגמן, 1999).